

	Temat	Zagadnienia	Liczba godzin	Punkty NPP	
		I. CZŁOWIEK W SPOŁECZEŃSTWIE		ZP	ZR
1.	Człowiek istotą społeczną	<ul style="list-style-type: none"> ▪ statusy i role społeczne: problemy związane z funkcjonowaniem w rolach społecznych - konflikt ról społecznych; ▪ potrzeby człowieka i ich hierarchia; ▪ charakterystyka różnych form życia społecznego (zbiorowości społecznej, społeczności, społeczności lokalnej, społeczeństwa); ▪ grupy społeczne: cechy i rodzaje; ▪ spójność grup społecznych: zasada wzajemności, zaufania i pomocy 	2	I. Człowiek i społeczeństwo. Uczeń: 1) wyjaśnia, czym są potrzeby człowieka i ustala ich hierarchię, uwzględniając społecznie akceptowany system aksjologiczny; 3) charakteryzuje role społeczne człowieka w związku z jego przynależnością do różnych grup społecznych; analizuje zasady wzajemności, zaufania i pomocy.	
2.	Osobowość człowieka	<ul style="list-style-type: none"> ▪ klasyczne koncepcje osobowości: teorie psychodynamiczne, społeczno-poznawcze i humanistyczne, ich główne założenia i najważniejsi przedstawiciele; ▪ czynniki wpływające na zachowanie człowieka: - racjonalność, emocje, uczucia, - temperament i charakter; ▪ rodzaje inteligencji – inteligencja emocjonalna; ▪ kształtowanie i zmiana postaw – warunki skutecznej perswazji. 	2		I. Człowiek w społeczeństwie. Uczeń: 1) charakteryzuje klasyczne koncepcje osobowości; 2) wyjaśnia kwestię racjonalności, emocji, uczuć, temperamentu i charakteru w postępowaniu człowieka; rozróżnia inteligencję i inteligencję emocjonalną; 3) wyjaśnia, czym jest postawa oraz przedstawia uwarunkowania procesu kształtowania i zmiany postaw;
3.	Wartości i normy społeczne	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wartości i ich rola w życiu człowieka – wartości a światopogląd i styl życia; ▪ wartości afirmowane w polskim społeczeństwie i wybranych społeczeństwach europejskich; ▪ normy społeczne i ich rodzaje; 	2	I. Człowiek i społeczeństwo. Uczeń: 4) przedstawia – z wykorzystaniem wyników badań opinii publicznej – katalog wartości afirmowanych w społeczeństwie polskim i dokonuje jego analizy; analizuje rolę wartości w	I. Człowiek w społeczeństwie. Uczeń: 4) charakteryzuje na przykładach różne rodzaje norm społecznych (w tym ich genezę), wyjaśnia mechanizm kontroli społecznej oraz skutki łamania tych norm; II. Różnorodność kulturowa. Uczeń:

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ skutki łamania norm społecznych – sankcje społeczne; ▪ postawy wobec norm społecznych (aprobata, konformizm, nonkonformizm – ich wady i zalety); ▪ mechanizm kontroli społecznej 		<p>światopoglądzie;</p> <p>5) [...] analizuje przypadki oraz przedstawia zalety i wady konformizmu i nonkonformizmu.</p>	<p>4) przedstawia – z wykorzystaniem wyników badań opinii publicznej – wspólność i różnorodność wartości afirmowanych w społeczeństwach europejskich.</p>
4.	Socjalizacja	<ul style="list-style-type: none"> ▪ socjalizacja pierwotna i wtórna; ▪ główne instytucje socjalizacji; ▪ socjalizacja odwrócona; ▪ resocjalizacja 	1	<p>I. Człowiek i społeczeństwo. Uczeń:</p> <p>5) wyjaśnia charakter procesu socjalizacji; podaje przykłady wpływu społecznego w różnych dziedzinach życia.</p>	
5.	Rodzina dawniej i dziś	<ul style="list-style-type: none"> ▪ skład rodziny i jej funkcje, typy rodzin; ▪ zmiany w funkcjonowaniu rodziny: rodzina tradycyjna a demokratyczna, nowe formy relacji rodzinnych, kryzys rodziny; ▪ sytuacja rodziny w Polsce. 	1	<p>I. Człowiek i społeczeństwo. Uczeń:</p> <p>2) charakteryzuje – z wykorzystaniem wyników badań opinii publicznej – współczesne typy rodziny; wyjaśnia problemy związane z realizacją różnych funkcji rodziny w Rzeczypospolitej Polskiej.</p>	
6.	Człowiek wobec inności	<ul style="list-style-type: none"> ▪ tolerancja a akceptacja; ▪ przyczyny, przejawy i skutki nietolerancji, stygmatyzacji, stereotypizacji; ▪ źródła podziałów na „swoich” i „obcych” oraz ich konsekwencje; ▪ zjawisko alienacji; ▪ sposoby przeciwdziałania negatywnym postawom wobec innych 	2	<p>I. Człowiek i społeczeństwo. Uczeń:</p> <p>6) odróżnia tolerancję od akceptacji; wyjaśnia, jak tworzą się podziały w społeczeństwie na „swoich” i „obcych”; rozpoznaje przyczyny, przejawy i skutki nietolerancji i stygmatyzacji oraz przedstawia możliwe sposoby przeciwstawiania się tym zjawiskom.</p>	<p>I. Człowiek w społeczeństwie. Uczeń:</p> <p>5) wyjaśnia zjawisko alienacji oraz analizuje jego przyczyny i skutki;</p> <p>6) analizuje poznawcze przyczyny stosowania stereotypów i związane z tym niebezpieczeństwa.</p>
7.	Komunikacja interpersonalna	<ul style="list-style-type: none"> ▪ komunikacja werbalna i niewerbalna; ▪ zasady aktywnego słuchania, 	2	<p>I. Człowiek i społeczeństwo. Uczeń:</p> <p>7) przedstawia podstawowe metody</p>	<p>I. Człowiek w społeczeństwie. Uczeń:</p> <p>7) analizuje rodzaje i podaje przykłady</p>

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ asertywność – przykłady zwrotów asertywnych; ▪ taktyki autoprezentacji, ▪ przyczyny i przebieg konfliktów społecznych (zachowania stron, zjawisko eskalacji); ▪ metody rozwiązywania konfliktów: <ul style="list-style-type: none"> - mediacja, - negocjacje, - arbitraż; ▪ etapy procesu decyzyjnego; ▪ metody kreatywnego rozwiązywania problemów 		rozwiązywania konfliktów (mediacja, negocjacje, arbitraż) oraz zalety i wady wskazanych rozwiązań.	stosowania taktyk autoprezentacji; 8) przedstawia różnorodne formy komunikowania się; wykazuje znaczenie komunikacji niewerbalnej w porozumiewaniu się; 9) wyjaśnia zasady zachowań asertywnych; podaje przykłady stosowania zwrotów asertywnych i przedstawia wynikające z tego korzyści. 10) wyjaśnia mechanizm konfliktów międzygrupowych, w tym ich eskalacji; 11) przedstawia zasady i metody kreatywnego rozwiązywania problemów; analizuje uwarunkowania prawidłowego procesu decyzyjnego, wspomagające rozwiązywanie problemów osobistych i grupowych.
II. KULTUROWA RÓŻNORODNOŚĆ SPOŁECZEŃSTWA					
1.	Rodzaje społeczeństw	<ul style="list-style-type: none"> ▪ charakterystyka typów społeczeństw: zbieracko-łowieckiego, nomadycznego, rolniczego, przemysłowego, poprzemysłowego; ▪ charakterystyka jednego ze współczesnych społeczeństw: <ul style="list-style-type: none"> - zbieracko-łowieckich, - nomadycznych, - rolniczych; ▪ cechy współczesnych społeczeństw (otwarte, informacyjne, konsumpcyjne, masowe); ▪ porównanie społeczeństw przemysłowych i 	2	I. Człowiek i społeczeństwo. Uczeń: 8) charakteryzuje współczesne społeczeństwo i analizuje jego cechy (otwarte, postindustrialne, konsumpcyjne, masowe i informacyjne).	II. Różnorodność kulturowa. Uczeń: 1) charakteryzuje społeczeństwa zbieracko-łowieckie, nomadyczne i rolnicze; charakteryzuje wybraną współczesną społeczność tego typu; 2) charakteryzuje wiejską społeczność tradycyjną; wskazuje na różnice między społeczeństwem przemysłowym i poprzemysłowym.

		<p>poprzemysłowych, tradycyjnych i nowoczesnych;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ cechy tradycyjnej społeczności wiejskiej 			
2.	Kultura	<ul style="list-style-type: none"> ▪ różne definicje i rodzaje kultury; ▪ typy kultur według Margaret Mead i funkcjonujące w nich modele socjalizacji; ▪ źródła zmian kulturowych 	1		<p>II. Różnorodność kulturowa. Uczeń: 3) porównuje modele socjalizacji charakterystyczne dla własnej grupy wiekowej i pokolenia rodziców.</p>
3.	Zróżnicowanie kulturowe	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wielokulturowość społeczeństw; ▪ indywidualizm i kolektywizm jako jeden z wymiarów kultury: <ul style="list-style-type: none"> - cechy kultur indywidualistycznych i kultur kolektywistycznych - przykłady współczesnych kultur o silnych cechach indywidualistycznych (społeczeństwa Zachodu) i kolektywistycznych (społeczeństwa Ameryki Południowej, Azji, Afryki); ▪ postrzeganie innych kultur: <ul style="list-style-type: none"> - etnocentryzm (interpretowanie i ocenianie innych kultur w kategoriach kultury własnej), - relatywizm kulturowy (interpretowanie i ocenianie innych kultur w jej własnych kategoriach), - przykłady deformacji w postrzeganiu innych kultur – analiza problemu na podstawie wybranych fragmentów publikacji Marcina Floriana Gawryckiego <i>W pogoni za wyobrażeniami. Próba interpretacji</i> 	2		<p>II. Różnorodność kulturowa. Uczeń: 5) analizuje cechy indywidualizmu i kolektywizmu w aspekcie psychospołecznym i instytucjonalnym; wykazuje zróżnicowanie psychokulturowe świata w tych aspektach; 12) wyjaśnia kwestię deformacji w postrzeganiu innych kultur na podstawie literatury (np. fragmentów pracy <i>W pogoni za wyobrażeniami. Próba interpretacji polskiej literatury podróżniczej poświęconej Ameryce Łacińskiej</i> Marcina F. Gawryckiego lub fragmentów pracy <i>Wizerunek obcego. Kultury afrykańskie w relacjach Henryka Sienkiewicza, Mariana Brandysa i Marcina Kydryńskiego</i> Haliny Witek).</p>

		<i>polskiej literatury podróźniczej poświęconej Ameryce Łacińskiej</i>			
4.	Kultura masowa	<ul style="list-style-type: none"> ▪ cechy kultury masowej; ▪ wartości i wzory propagowane przez kulturę masową;; ▪ pozytywne i negatywne aspekty funkcjonowania kultury masowej 	1		II. Różnorodność kulturowa. Uczeń: 6) analizuje na przykładach zjawisk kulturowych cechy kultury masowej.
5.	Religia jako zjawisko społeczne	<ul style="list-style-type: none"> ▪ społeczne i indywidualne aspekty religii (religijność, wiara); ▪ identyfikacja religijna ludności świata; ▪ religijność społeczeństw zachodnich (sekularyzacja, prywatyzacja religii); ▪ stosunki wyznaniowe w Polsce; ▪ charakterystyka religijności polskiego społeczeństwa: <ul style="list-style-type: none"> - identyfikacja religijna, - poziom zaangażowania w praktyki religijne, - terytorialne zróżnicowanie zaangażowania religijnego, ▪ rola rytuałów, obrzędów i tradycji w życiu współczesnego człowieka: <ul style="list-style-type: none"> - religijny i pozareligijny aspekt obrzędów przejścia, - tradycyjna obrzędowość doroczna w polskiej kulturze współczesnej 	2		II. Różnorodność kulturowa. Uczeń: 7) charakteryzuje religię jako zjawisko społeczne; analizuje religijność we współczesnym społeczeństwie polskim i porównuje ją z religijnością w innym społeczeństwie; 8) wyjaśnia znaczenie obrzędów przejścia i wykazuje ich obecność w polskiej kulturze współczesnej; 9) wykazuje obecność tradycyjnej obrzędowości dorocznej w polskiej kulturze współczesnej.
6.	Subkultury młodzieżowe	<ul style="list-style-type: none"> ▪ typologia subkultur młodzieżowych w Polsce; ▪ psychologiczny i społeczny aspekt powstawania subkultur (źródła kontestacji i niedostosowania społecznego młodzieży); 	2	I. Człowiek i społeczeństwo. Uczeń: 9) rozpoznaje problemy życiowe młodzieży w społeczeństwie polskim i formułuje sądy w tych kwestiach.	II. Różnorodność kulturowa. Uczeń: 10) przedstawia subkultury; charakteryzuje wizję rzeczywistości jednej z nich i analizuje słabe i mocne

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ charakterystyka najważniejszych subkultur, analiza słabych i mocnych stron wizji rzeczywistości wybranej subkultury 			strony tej wizji.
7.	Spory światopoglądowe	<ul style="list-style-type: none"> ▪ uczestnicy sporów światopoglądowych: <ul style="list-style-type: none"> - obywatele, - instytucje państwowe, - partie polityczne, organizacje pozarządowe i instytucje religijne; ▪ rola mediów i instytucji eksperckich w sporach światopoglądowych; ▪ współczesne spory światopoglądowe (w kontekście etycznym, prawnym, społeczno-ekonomicznym): <ul style="list-style-type: none"> - aborcja, - związki osób tej samej płci, - kara śmierci, - zapłodnienie in vitro, - eutanazja, - inżynieria genetyczna 	2		II. Różnorodność kulturowa. Uczeń: 11) analizuje i rozważa argumenty stron sporów światopoglądowych (np. na temat: aborcji, eutanazji, modyfikacji genetycznych, in vitro, związków partnerskich);